

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกจากผ้าทอพื้นเมืองสุโขทัย สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ จังหวัดสุโขทัย

รุ่งฤทัย รำพึงจิต* และ อภิรติ โสฬส

บทควมวิจัย

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลพระนคร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

*ผู้เขียนหลัก อีเมล: rungrutai.r@rmutp.ac.th

วันที่รับบทความ:

20 เมษายน 2564

วันแก้ไขบทความ:

8 สิงหาคม 2564

วันตอบรับบทความ:

11 สิงหาคม 2564

บทคัดย่อ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย เป็นการรวมกลุ่มสตรีที่มีความชำนาญด้านการตัดเย็บและจำหน่ายสินค้าประเภทกระเป๋าสตรี ถุงผ้า และกระเป๋าต่าง ๆ ที่ประดิษฐ์จากผ้าใยสังเคราะห์ จำหน่ายลูกค้าในชุมชนและลูกค้าที่มีการสั่งจองจากต่างถิ่น ซึ่งสินค้าในปัจจุบันไม่เป็นที่ดึงดูดความสนใจของลูกค้ากลุ่มใหม่ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกจากผ้าทอพื้นเมืองสุโขทัยที่มีเอกลักษณ์ โดยใช้กระบวนการดังนี้ 1) วิเคราะห์ความต้องการของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ 2) กำหนดแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) จัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ 4) อบรมให้ความรู้และทักษะด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และฝึกปฏิบัติการจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ 5) พัฒนาคุณภาพสินค้ามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนา ได้รับความรู้และมีทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผลจากการดำเนินการส่งผลให้มีต้นแบบสินค้าที่ระลึกรูปแบบใหม่ ได้แก่ ตุ๊กตาหมอนอิง และของใช้สำนักงาน จากการนำผ้าทอพื้นเมืองสุโขทัยมาพัฒนาเป็นสินค้าทำให้สามารถจำหน่ายในราคาสูงกว่าราคาเดิมร้อยละ 60 มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 20,000 บาท และมีผลิตภัณฑ์หมอนอิงอยู่ในกระบวนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ประเภทกลุ่มหมอนอิงจากวัสดุผ้าทอมือ ภายใต้ตราสัญลักษณ์สินค้า Handmade Panson กลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ และมีช่องทางการจัดจำหน่าย ณ กลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์มูลนิธิโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ งานแสดงสินค้าภาครัฐและเอกชน และสื่อสังคมออนไลน์

คำสำคัญ: จังหวัดสุโขทัย ผลิตภัณฑ์ชุมชน สินค้าที่ระลึก ผ้าทอพื้นเมือง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

Souvenir Product Development of Sukhothai Local Sewing and Craft of Khao Kaew Srisomboon Community Enterprise, Sukhothai Province

Rungrutai Rampungjit* and Apirat Sorose

Research Article

Program in Home Economics Business Administration, Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon University, Dusit District, Bangkok, 10300 Thailand

*Corresponding author's E-mail: rungrutai.r@rmutp.ac.th

Received:
20 April 2021

Received in revised form:
8 August 2021

Accepted:
11 August 2021

Abstract

Khao Kaew Srisomboon Local Sewing and Craft Community Enterprise in Thung Saliam district, Sukhothai province has been made up of a group of skilled women in sewing and local fabric arts residing in the subdistrict of Thung Saliam, Sukhothai province. The group produced products in the form of women's fabric bags and wallets made from cotton blended with synthetic fibers and sold them to local customers in the community or customers who ordered from abroad. Currently, it has been found that the products cannot attract new customers; therefore, the research objective was to create distinctive souvenirs out of Sukhothai woven fabrics by using the cultural community woven fabrics to create new product styles with quality improvement. The processes included 1) the situational analysis of the group members of the sewing and craft community enterprise, 2) the construction of guidelines for product design, 3) product design and product prototyping, 4) product development skills training and product prototyping practice, and 5) establishment of product quality standards to achieve the Community Product Standard Certification. The community itself was also involved in the product design and development process so that the community members obtain knowledge and skills. Three new types of souvenirs were developed including rag dolls, pillows, and office supplies. It has been found that new woven fabric products could be sold at 60% higher than the original, generating a monthly income of about 20,000 baht. The products have also proceeded to attain the community product standard certification under the type of hand-woven-material cushion group called "Handmade Panson" brand. Finally, their distribution channels for the community and interested parties are located at Khao Kaew Si Somboon subdistrict, Thung Saliam district, Sukhothai province, Bumrungrad hospital foundation, public and private trade fairs, and on different social media.

Keywords: Sukhothai province, Community products, Souvenir products, Local fabrics, Community enterprise

สถานการณ์ที่เป็นอยู่เดิม

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ถือเป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งและเป็นกลยุทธ์ที่ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์ ดังนั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยหรือชาวต่างประเทศต่างให้ความสนใจกับการจับจ่ายซื้อสินค้าที่ระลึกเพื่อเป็นสินค้าที่บอกเรื่องราวความทรงจำในการเดินทางท่องเที่ยว อาจเป็นได้ทั้งสินค้าที่มีราคาแพงหรือราคาถูกแตกต่างกันออกไป การทำธุรกิจสินค้าที่ระลึกไม่ว่าจะเป็นกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือชุมชนที่จำหน่าย มักเป็นธุรกิจรูปแบบขนาดกลาง ขนาดย่อมและเป็นธุรกิจภายในครอบครัว สถานที่ดำเนินการหรือจำหน่ายสินค้ามีตั้งแต่ระดับท้องถิ่นชุมชน หมู่บ้านและตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ แต่หากได้รับการพัฒนารูปแบบสินค้าและมีการวางแผนอย่างรอบคอบชัดเจนย่อมสร้างความสนใจในการซื้อขายได้ไม่น้อย ดังนั้นธุรกิจสินค้าที่ระลึก นับเป็นธุรกิจที่จะสามารถทำรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ขายสินค้าที่ระลึกและควรส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนา

ชุมชนตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย อาชีพหลักทำนา รับจ้าง เลี้ยงสัตว์ อาชีพรอง คือ การทอผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เดิมเป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลไทยชนะศึก ต่อมาเมื่อมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งอพยพมาจากอำเภอดง จังหวัดลำปาง จึงได้แยกออกมาเป็นตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2529 วัฒนธรรมประเพณีจึงเป็นรูปแบบผสมผสานของคนภาคเหนือ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย

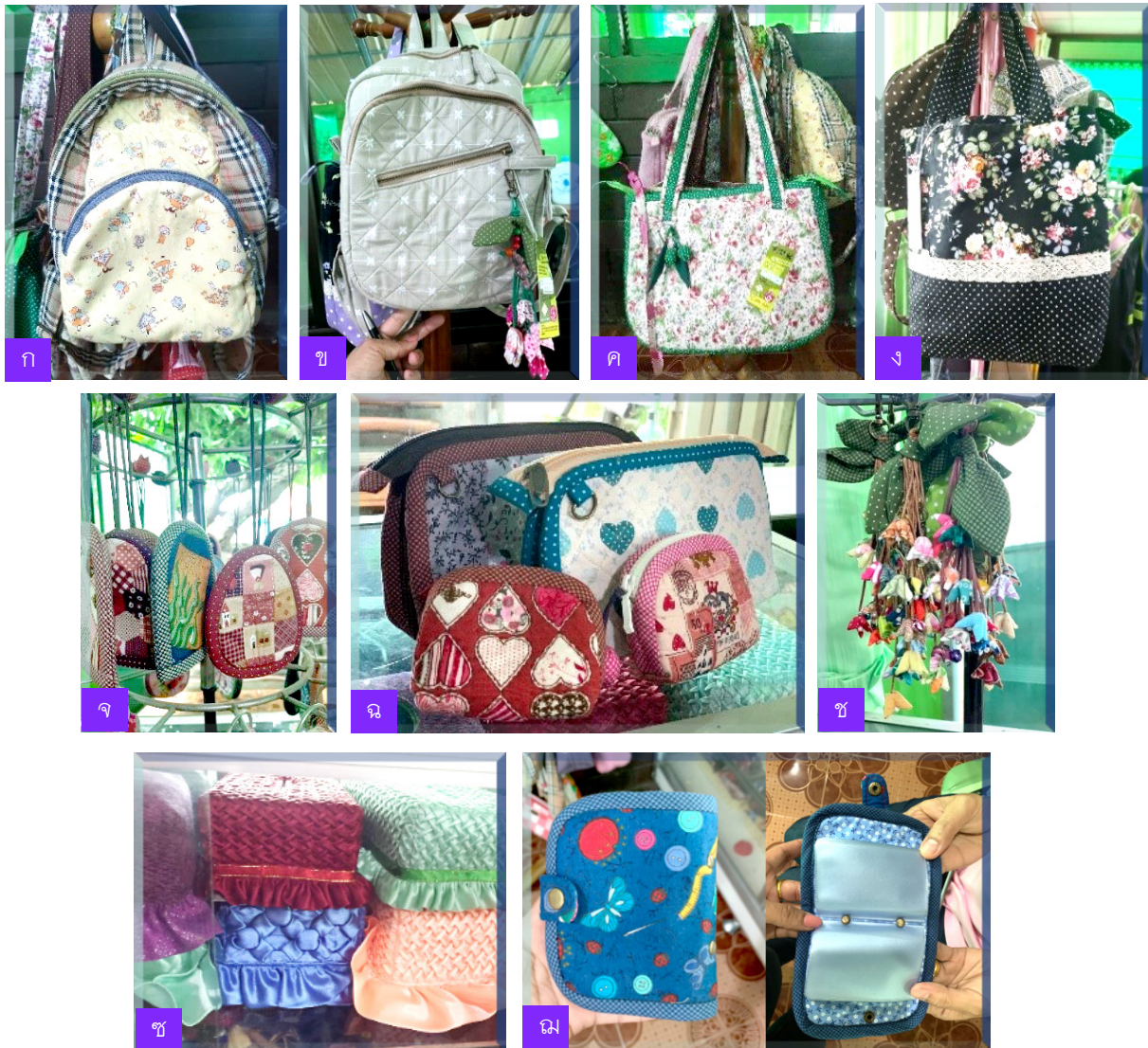
8 หมู่บ้าน และหมู่บ้านที่ทอผ้าพื้นเมืองมี 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหาดเลี้ยว บ้านหาดสูง บ้านใหม่ และบ้านแม่ราก ซึ่งมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในการผลิตผ้าทอหาดเลี้ยว โดยผ้าทอหาดเลี้ยวมีกลิ่นอายอารยธรรมล้านนาและเป็นผ้าขึ้นต่อกันสามชั้น มีลายขวาง ผลิตจากฝ้ายและไหม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นฝ้าย หากเป็นฝ้ายผสมไหมจะมีราคาสูงขึ้น มีลวดลายหลักถึง 9 ลาย (ภาพที่ 1) ได้แก่ 1) ลายเครือน้อย 2) ลายเครือกลาง 3) ลายเครือใหญ่ 4) ลายสิบสองหน่วยตัด 5) ลายน้ำอ่าง 6) ลายสองท้อง 7) ลายสี่ซอก 8) ลายแปดซอก 9) ลายมนสิบหก และยังมีลายประกอบ เช่น ลายยกดอก ลายมุก ลายขีด โดยกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอได้ส่งผ้าไปจำหน่ายที่ร้านผ้าทอพื้นเมืองในชุมชนบ้านหาดเลี้ยว

งานหัตถกรรมประเภทสิ่งทอของบ้านหาดเลี้ยวที่โดดเด่นคือ ผ้าทอตีนจกที่ส่วนใหญ่จำหน่ายเป็นผ้าผืน หรือผ้าชิ้น ซึ่งเป็นสินค้าเชิงอนุรักษ์ประเภทเครื่องแต่งกาย และสินค้าที่จำหน่ายในชุมชนจะนำมาจากจังหวัดใกล้เคียงในภาคเหนือ สินค้าประเภทผ้าทอที่จำหน่ายจะมีราคาค่อนข้างสูง เนื่องจากต้องใช้ทักษะและเวลาในการผลิตที่ยาวนาน และส่วนใหญ่นำไปใช้แต่งกายในงานบุญ งานมงคล และงานโอกาสพิเศษ ทำให้มีการใช้งานในวงจำกัดอยู่ในกลุ่มผู้บริโภคอนุรักษ์นิยม ทั้งนี้หากมีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานได้หลากหลาย จะเป็นการขยายกลุ่มผู้บริโภคได้ (Burapajattana, 2016)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2553 เป็นกลุ่มชุมชนหนึ่งในจังหวัดสุโขทัยที่มีการรวมตัวกันจัดทำสินค้าที่ระลึกหลายชนิด (ภาพที่ 2) เช่น กระเป๋าต่างดัด กระเป๋าใส่นามบัตร กระเป๋าสะพาย กระเป๋าถือจากผ้า พวงกุญแจจากผ้าใยสังเคราะห์ โดยสมาชิกในกลุ่มผลิต

ภาพที่ 1 ผ้าทอหาดเลี้ยว ก) ลายสองท้อง ข) ลายเครือกลาง ค) ลายยกดอกลายมุก และ ง) ผ้าฝ้ายทอมือสีต่าง ๆ

ภาพที่ 2 สินค้าเดิมประดิษฐ์จากผ้าใยสังเคราะห์ ก) กระเป๋าเป้ชนิดหน้าครึ่งวงกลม ข) กระเป๋าเป้ทรงสี่เหลี่ยมชนิดตรง ค) กระเป๋าสะพายหูกวาง ง) ถุงผ้าหูสั้นตกแต่งลูกไม้ จ) ที่ครอบพวงกุญแจ ฉ) กระเป๋าสตางค์แบบเล็กและแบบ 3 ช่อง 1 ซิป ช) พวงกุญแจ ซ) กล้องที่ขลุ่ย ฌ) กระเป๋าใส่นามบัตร

สินค้าจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมท้องถิ่น เป็นกลุ่มอาชีพที่ผลิตสินค้าเองเพื่อจัดจำหน่าย แต่ยังขาดเอกลักษณ์หรือจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ ขาดการพัฒนาเพื่อตอบโจทยความต้องการและความสนใจกับนักท่องเที่ยวหรือผู้บริโภค จากการสำรวจข้อมูลพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความประสงค์ที่จะขอรับความรู้ในด้านการพัฒนาสินค้าเพื่อเชื่อมโยงความรู้จากภาควิชาการสู่การปฏิบัติ เพื่อให้กลุ่มเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนา สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถสร้างจุดเด่นเพื่อเพิ่มยอดขาย และยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

กระบวนการที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงและการยอมรับของชุมชนเป้าหมาย

การดำเนินการในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน ด้วยการศึกษาร่วมกันจากการลงพื้นที่ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างและวิเคราะห์สภาพการณ์ชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสินค้าที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนตามกระบวนการ ดังภาพที่ 3

ประเด็นสำคัญในการพัฒนาสินค้า คือ 1) สินค้าเดิมขาดเอกลักษณ์ต้องการสร้างจุดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ และ 2) กลุ่มผู้ผลิตมีทักษะฝีมือการตัดเย็บที่ประณีตควรส่งเสริมให้ได้รับการยกระดับสินค้าให้มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ดังนั้นการออกแบบผังความคิดของกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ชุมชนเกิดการปรับเปลี่ยน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์

การศึกษาสภาพการณ์ของชุมชนเพื่อศึกษาลักษณะสังคม วัฒนธรรม และสภาพทั่วไปของชุมชน ด้วยหลักวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กร หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต เพื่อเข้าใจสถานการณ์และมองแนวทางในการวางแผนดำเนินการถัดไป (Parinyasutinun, 2016) การวิเคราะห์สภาพการณ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้วยการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน และแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

- จุดแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความเชี่ยวชาญเรื่องงานตัดเย็บ 2) มีผ้าทอพื้นเมืองที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและมีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอหาดเลี้ยว มีลวดลายถึง 9 ลายหลัก ได้แก่ ลายเครือหน้อย ลายเครือกลาง ลายเครือใหญ่ ลายสิบสองหน่วยตัด ลายน้าอ่าง ลายสองท้อง ลายสี่ขอ ลายแปดขอ และลายมนลิบก

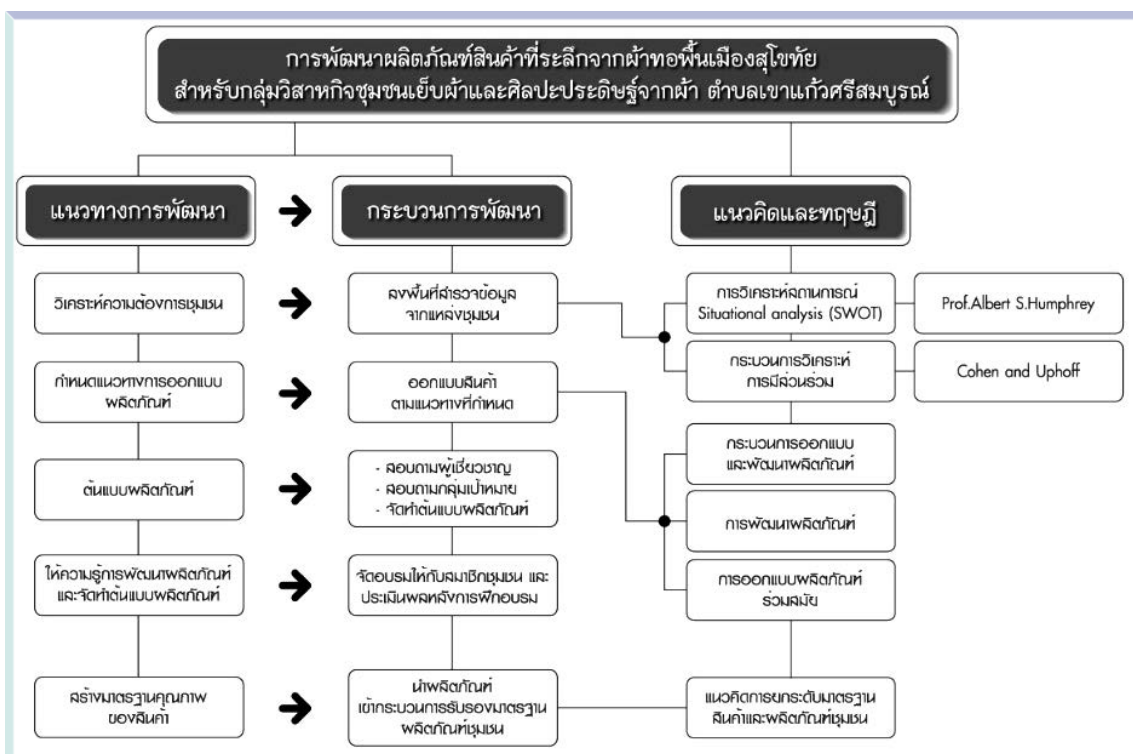
- จุดอ่อนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ สินค้าที่ผลิตและจำหน่าย ไม่ดึงดูดความสนใจของลูกค้าที่ต้องการความเป็นเอกลักษณ์ ไม่มีคำชี้แนะในการออกแบบผลิตภัณฑ์ประเภทใหม่เพื่อขยายกลุ่มลูกค้าให้หลากหลาย

- โอกาสของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ กลุ่มวิสาหกิจเป็นที่รู้จักของส่วนราชการหน่วยงาน มูลนิธิ เทศบาล และยังเป็นรู้จักของส่วนราชการนอกพื้นที่จังหวัด มีเครือข่ายเพื่อขอรับการช่วยเหลือในด้านที่ต้องการ

- ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือ สมาชิกในกลุ่มมีความถนัดเฉพาะด้าน แรงงานงานมีจำกัด และมีอาชีพหลักทำให้การรวมตัวของสมาชิกขาดความต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลและการสำรวจความต้องการรูปแบบ

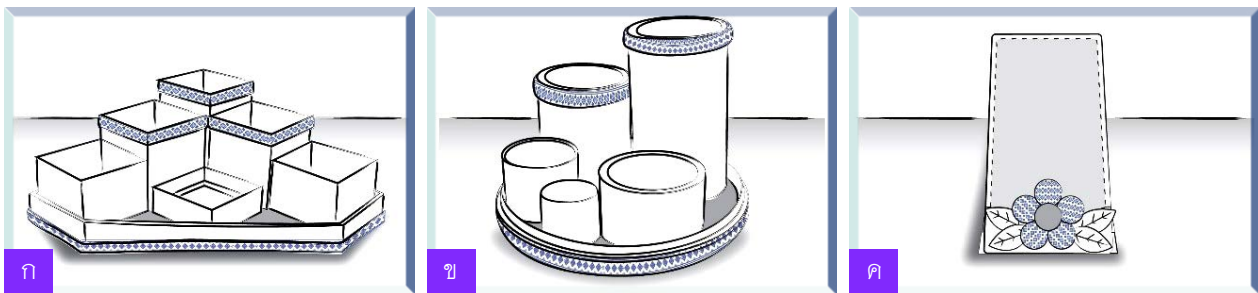

ภาพที่ 3 กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกจากผ้าทอพื้นเมืองสุโขทัย สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

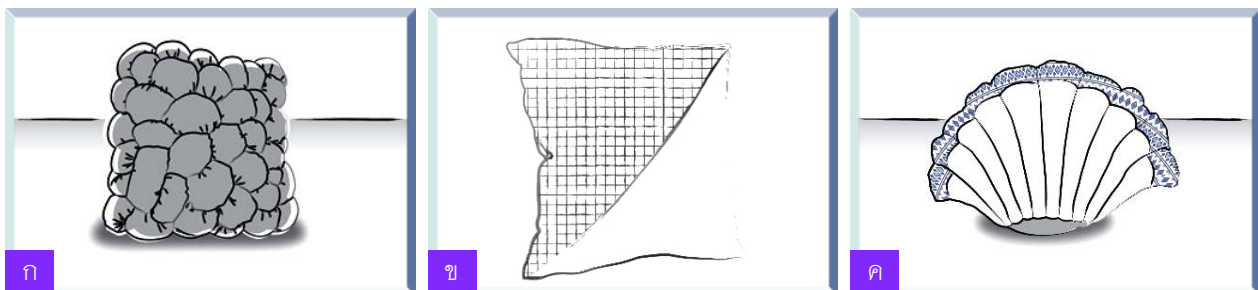
สินค้าที่ระลึก พบว่า ชุมชนมีความต้องการพัฒนาสินค้าประเภท ตุ๊กตา หมอนอิง และของใช้สำนักงาน เนื่องจากเป็นสินค้าของที่ระลึกที่ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อเพื่อเป็นของฝากและของที่ระลึกในโอกาสต่าง ๆ ได้ จึงออกแบบโดยนำผ้าทอหาดเลี้ยว ลายสองห้อง ลายเครื่องกลาง ลายยกดอกลายมุก ซึ่งมีลวดลายไม่ใหญ่และไม่เล็กจนเกินไป นำมาออกแบบตัดเย็บร่วมกับผ้าฝ้าย ทอมือไม่มีลวดลาย เพื่อให้เกิดความสมดุลทางศิลปะ ดังภาพร่าง การออกแบบผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท (ภาพที่ 4-6)

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์

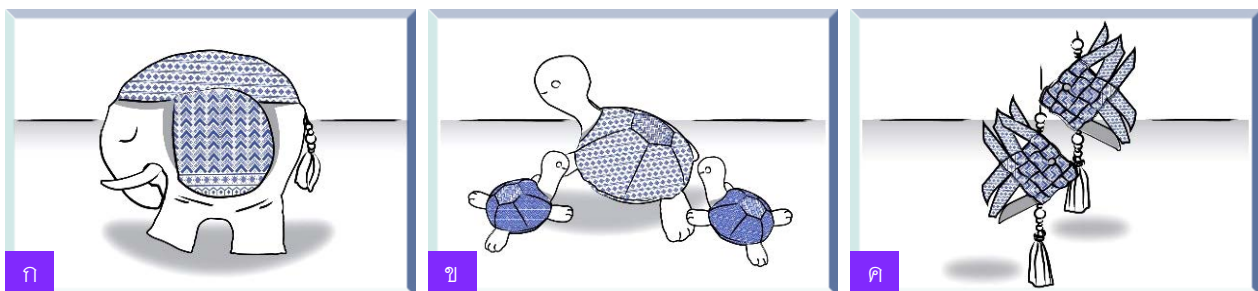
การนำภาพร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์ไปประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ ด้านผลิตภัณฑ์และการตัดเย็บ จำนวน 5 ท่าน หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าศิลปะประดิษฐ์ และสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากผลประเมินพบว่า การออกแบบภาพร่างผลิตภัณฑ์ จำนวน 9 รูปแบบ มีความเหมาะสมในการจัดทำเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึก จากนั้นพัฒนาเป็นต้นแบบ

ภาพที่ 4 ภาพร่างผลิตภัณฑ์ของใช้สำนักงาน ก) ชุดใส่อุปกรณ์เครื่องเขียนทรงสี่เหลี่ยม ข) ชุดใส่อุปกรณ์เครื่องเขียนทรงกลม และ ค) ที่วางโทรศัพท์มือถือ

ภาพที่ 5 ภาพร่างผลิตภัณฑ์หมอนอิง ก) หมอนอิงก้อนหิน ข) หมอนอิงลายเฉลียง และ ค) หมอนอิงเปลือกหอย

ภาพที่ 6 ภาพร่างผลิตภัณฑ์ตุ๊กตา ก) ตุ๊กตาช้าง ข) ตุ๊กตาเต่าแม่ลูก และ ค) ปลาตะเพียนพวงกุญแจ

สินค้าที่ระลึกประจำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ดังนี้

- สินค้าที่ระลึกประเภทผลิตภัณฑ์ของใช้สำนักงาน (ภาพที่ 7) ได้แก่ ชุดใส่อุปกรณ์เครื่องเขียนทรงกลม ชุดใส่อุปกรณ์เครื่องเขียนทรงเหลี่ยม เลือกใช้ผ้าฝ้ายทอมือสีครามเข้มเป็นส่วนห่อหุ้มโครงสร้างที่ทำจากกระดาษแข็ง ขึ้นรูปเป็นทรงสี่เหลี่ยมและทรงกลม และใช้ผ้าทอลายสองท้องตกแต่งส่วนขอบเพื่อสร้างลวดลายเฉพาะจุด ออกแบบการจัดวางแบบไล่ระดับ มีถาดรองรับเพื่อความเรียบร้อยในการใช้งาน และสามารถแยกใช้เป็นชิ้นเดี่ยว สำหรับที่วางโทรศัพท์มือถือใช้ผ้าฝ้ายทอมือสีครามเข้ม และใช้ผ้าลายประดิษฐ์เป็นดอกไม้ ใบไม้ เติมน้ำด้วยการเนาด้วยสีอ่อนสีศิลปะพื้นบ้าน

- สินค้าที่ระลึกประเภทผลิตภัณฑ์หมอนอิง (ภาพที่ 8) ได้แก่ หมอนอิงก้อนหินจัดทำด้วยผ้าฝ้ายทอมือสีครามเข้ม ด้านในบรรจุใยสังเคราะห์จำลองแบบก้อนหิน และนำมาเย็บติดกับปลอกหมอน หมอนอิงลายเฉลียงใช้ผ้าฝ้ายทอมือและผ้าลายยกดอกลายมุกสีครามเข้ม ตัดเย็บวางตำแหน่งลายแนวเฉลียง

ครึ่งใบ ขนาดกว้าง 40 เซนติเมตร ยาว 40 เซนติเมตร หมอนอิงเปลือกหอย ตัดเย็บด้วยผ้าฝ้ายทอมือสีครามเข้ม ส่วนปลายและส่วนล่างของหมอนใช้ผ้าลายเครือกลาง บรรจุใยสังเคราะห์ใส่ในช่องให้มีมิติ

- สินค้าที่ระลึกประเภทตุ๊กตา (ภาพที่ 9) ได้แก่ ตุ๊กตาช้าง ตัวใหญ่และตัวเล็กใช้ผ้าฝ้ายทอมือสีครามเข้มทำลำตัว ใช้ผ้าลายสองท้องทำใบหู ข้างขนาดกลางใช้ผ้าลายสองท้อง เต่าใช้ผ้าฝ้ายทอมือสีครามเข้มทำลำตัว ใช้ผ้าลายสองท้องทำกระดองเต่า พวงกุญแจปลาตะเพียนใช้ผ้าฝ้ายทอมือสีครามเข้มเย็บเป็นไส้ไก่และนำมาสานเป็นปลาร้อยรวมเป็นพวง

ขั้นตอนที่ 4 อบรมให้ความรู้และทักษะด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และฝึกปฏิบัติการจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์

การถ่ายทอดความรู้ด้วยการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับชุมชน (ภาพที่ 10) มีวิทยากรเป็นผู้ให้ความรู้ในหัวข้อการเลือกผ้าและลวดลายผ้าที่เหมาะสมกับการพัฒนาสินค้า กระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานการใช้เอกลักษณ์ชุมชน และการฝึกปฏิบัติการจัดทำต้นแบบ ผู้

ภาพที่ 7 ผลิตภัณฑ์ของใช้สำนักงาน ก) ชุดใส่อุปกรณ์เครื่องเขียนทรงสี่เหลี่ยม ข) ชุดใส่อุปกรณ์เครื่องเขียนทรงกลม และ ค) ที่วางโทรศัพท์มือถือ

ภาพที่ 8 ผลิตภัณฑ์หมอนอิง ก) หมอนอิงก้อนหิน ข) หมอนอิงลายเฉลียง และ ค) หมอนอิงเปลือกหอย

ภาพที่ 9 ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตา ก) ตุ๊กตาช้าง ข) ตุ๊กตาเต่าแม่ลูก และ ค) พวงกุญแจปลาตะเพียน

ภาพที่ 10 การถ่ายทอดความรู้และจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับกลุ่มชุมชน

เข้ารับการถ่ายทอดมีจำนวน 30 คน ผลประเมินความพึงพอใจหลังเข้ารับการถ่ายทอด พบว่า ด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรด้านการออกแบบ ด้านวิทยากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณค่าประโยชน์ใช้สอย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 พัฒนาคุณภาพสินค้ามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

การส่งเสริมให้ชุมชนนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อยกระดับมาตรฐานของสินค้าให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคและก้าวไปสู่มาตรฐานที่สูงขึ้นต่อไป กระบวนการประกอบด้วย 1) ศึกษาระเบียบการของกระบวนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน 2) ยื่นขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตามระเบียบและหลักเกณฑ์ เพื่อเสนอต่อสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย 3) สำนักงานอุตสาหกรรมเขต 2

ภาคเหนือ ตรวจสอบ 4) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย แจ้งผลการขอรับรอง ทั้งนี้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนนำหมอนอิงลายเจดีย์ติดเย็บด้วยผ้าฝ้ายทอมือและผ้าลายยกดอกลายมุกสีครามเข้ม เป็นผลิตภัณฑ์นำร่อง ในการยื่นขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เพื่อขอรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้ตราสัญลักษณ์สินค้า Handmade Panson กลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์

ความรู้หรือความเชี่ยวชาญที่ใช้

กระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของลูกค้า (Kongprasert, 2015) เป็นการผลิตแบบตอบสนองความต้องการลูกค้าเฉพาะราย (Personalized production) มีรูปแบบการผลิตคล้ายกับการผลิตสินค้าปริมาณมากเพื่อตอบสนองความต้องการลูกค้าเฉพาะราย (Mass customization) แต่จะมุ่งเน้นที่การผลิตสินค้าให้ตอบสนองกับความต้องการของคนเฉพาะกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะตัวค่อนข้างมาก โดยลูกค้าจะเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบและผลิตมากขึ้น สินค้าจะถูกผลิตหรือสร้างขึ้นตามความต้องการของลูกค้า โดยเฉพาะสินค้าที่มีความหลากหลายสูงราคาต้นทุนการผลิตสูง หากนำวิธีการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้จะสามารถทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจและกลายเป็นกลยุทธ์การขายเพื่อตอบโต้ลูกค้าได้เป็นอย่างดี สำหรับ Keativipak (2018) พบว่า กรอบแนวคิดหลักของการออกแบบหัตถอุตสาหกรรมมีสาระสำคัญ โดยนำแนวความคิดหรือทฤษฎีมาเป็นเครื่องมือในการกำหนดประเด็น ทำให้มองเห็นสภาพปัญหาในรูปของตัวแปร จะทำให้กระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ชัดเจน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานการใช้มรดกทางวัฒนธรรม

สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่เป็นแนวคิดในการพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืน คือการศึกษาคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมที่จะช่วยส่งเสริมศักยภาพของชุมชนเป็นสำคัญ โดยไม่ให้เกิดการทำลายหรือลดทอนคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด อีกทั้งยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนให้การดำเนินการเป็นไปโดยความต้องการของชุมชน ส่งเสริมโครงสร้างทางสังคมโดยมุ่งหวังให้ชุมชนสามารถดำเนินไปอย่างยั่งยืน แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานการใช้มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural asset) Suwanthada & Sikka (2018) กล่าวว่า สามารถประยุกต์ใช้ทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ ของใช้ของตกแต่งของที่ระลึก และผ้าและเครื่องแต่งกาย เป็นการอนุรักษ์สืบสานต้นทุนในท้องถิ่นให้คงอยู่คู่ชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน โดยสามารถนำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างความโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ของตนหรือใช้ทุนทางวัฒนธรรมสร้างความแตกต่างหรือสร้างจุดขายให้กับสินค้า เกิดเป็นสินค้าวัฒนธรรมและทำให้สินค้าและบริการมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และทุนทางวัฒนธรรมยังเป็นปัจจัยสำคัญในยุคของการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ที่หลายประเทศให้ความสำคัญในการนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างความแตกต่าง

การออกแบบร่วมสมัย

การออกแบบผลิตภัณฑ์แบบร่วมสมัย (Wanichakorn, 2014) กล่าวถึงการออกแบบและสร้างผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยไว้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมีเรื่องราวและคุณค่าและมีความหลากหลาย องค์ประกอบที่สร้างให้เกิดผลผลิตจากภูมิปัญญาและหัตถกรรม ได้แก่ เส้นสาย รูปร่างรูปทรง และวัสดุ ฯลฯ ล้วนเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าต่อการต่อยอดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยในปัจจุบันทั้งสิ้น และการประยุกต์ใช้เครื่องมือและกระบวนการในการออกแบบที่สอดคล้องกับภูมิปัญญา เริ่มตั้งแต่การลดทอน เรียบเรียงองค์ประกอบประโยชน์ใช้สอย และออกแบบต้นแบบ ซึ่งสรุปกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาได้ดังนี้

1) การสร้างแรงบันดาลใจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น (Inspiration & appreciation) ซึ่งเป็นการศึกษาคุณค่าเชิงรูปธรรม ได้แก่ รูปร่าง รูปทรง สี ลวดลาย พื้นผิว วัสดุ และคุณค่าเชิงนามธรรมของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เรื่องราว คุณค่าทางจิตวิญญาณในภูมิปัญญา ประเพณี แนวคิด การแก้ปัญหาเชิงความคิดและเชิงช่าง เป็นต้น

2) การร่างภาพเพื่อศึกษาสัญลักษณ์รูปทรงจากมุมมองต่าง ๆ (Study & sketch) ซึ่งขั้นตอนนี้มุ่งเน้นการศึกษารูปธรรมของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา

3) การตัดทอนรายละเอียด พื้นผิว ลวดลายของรูปทรงให้มีความเรียบง่าย (Simplicity form) โดยใช้รูปร่างรูปทรงพื้นฐาน เช่น รูปทรงเรขาคณิต การเลือกใช้วัสดุใหม่ที่ทำให้มีความร่วมสมัย หรือทันสมัย ลดทอนบางส่วนให้เรียบง่าย โดยที่คุณค่าและความหมายทางวัฒนธรรมยังคงอยู่ และสามารถสื่อสารความหมายในยุคสมัยใหม่ได้

4) การถ่ายทอดสัญลักษณ์รูปทรงสู่การจัดการองค์ประกอบ (Elements design and principles) โดยยึดองค์ประกอบ จุด เส้น ระนาบ จังหวะ รูปร่าง เป็นลวดลายหรือพื้นผิวใหม่ เป็นการจัดการองค์ประกอบใหม่ มีรูปร่างและสัดส่วนใหม่ เพื่อให้เกิดความรู้สึกใหม่ บรรยากาศใหม่ เพื่อสร้างความแตกต่าง ความเป็นปัจเจกหรือสร้างเอกลักษณ์ให้กับงานออกแบบ สู่งานออกแบบประเภทอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

5) การออกแบบเพื่อประสานพฤติกรรมและประโยชน์ (Functional) เป็นขั้นตอนที่เน้นการวิเคราะห์ ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณารูปทรงกับการใช้สอย ซึ่งพิจารณาจากการทำ Osborn's checklist เพื่อกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การเปลี่ยนวิธีใช้ การพลิกมุมมอง การเพิ่มและลดคุณสมบัติ การแทนที่ด้วยสิ่งใหม่ การลำดับรูปแบบใหม่ และการผสมผสาน เป็นต้น

6) การผลิตต้นแบบ (Prototype) ของผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ จะช่วยให้สามารถประเมินความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ ประโยชน์ใช้สอย การตอบสนองต่อความต้องการ องค์ประกอบและความงาม คุณค่า วัสดุที่เหมาะสมในการผลิตได้ดีขึ้น

การยกระดับมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือที่ผ่านมามีเรียกว่าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ OTOP เป็นผลิตภัณฑ์จากชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านที่แสดงให้เห็นถึงรากฐานทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนนั้น ๆ เป็นแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนประกอบธุรกิจสามารถสร้างรายได้เพิ่ม หรือสร้างศักยภาพที่มีอยู่ภายในชุมชนให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ข้อกำหนดด้านคุณภาพที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ให้เป็นที่ยอมรับ เชื่อถือและสร้างความมั่นใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และสอดคล้องกับนโยบาย OTOP โดยแต่ละผลิตภัณฑ์มีข้อกำหนดที่

แตกต่างกัน ประโยชน์ที่ได้รับจากมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ 1) ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนมีความเข้าใจ และมีความรู้ในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ 2) สินค้ามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 3) สินค้าเป็นที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ต้องการของตลาด 4) สามารถนำผลิตภัณฑ์เข้าคัดสรร OTOP Product Champion (ระดับดาว) 5) ได้รับการสนับสนุนเพื่อการพัฒนาที่เหมาะสมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึงการให้การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ผลิตในชุมชน ที่เกิดจากรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั้งที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการหรือไม่มีการจดทะเบียน เป็นการรวมกลุ่มเอง โดยธรรมชาติหรือชุมชนในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการคัดเลือกจากจังหวัด และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ประกาศกำหนดไว้

ผู้ยื่นคำขอต้องมีคุณสมบัติในข้อหนึ่งข้อใด ดังต่อไปนี้ 1) เป็นผู้ผลิตในชุมชนของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นตพ.) 2) เป็นกลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์ หรือกลุ่มอื่น ๆ ตามกฎหมายวิสาหกิจชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาชีพก้าวหน้า กลุ่มธรรมชาติ เป็นต้น

การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบด้วย การดำเนินการดังนี้ 1) ตรวจสอบสถานที่ผลิตและเก็บตัวอย่างจากสถานที่ผลิตส่งตรวจสอบ เพื่อพิจารณาออกใบรับรอง 2) ตรวจสอบผลคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้รับการรับรอง โดยสุ่มซื้อตัวอย่างที่ได้รับการรับรองจากสถานที่จำหน่ายเพื่อตรวจสอบ 3) การขอการรับรองให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด หรือจังหวัด พร้อมหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ ตามแบบที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกำหนด 4) เมื่อได้รับคำขอแล้วสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะนัดหมายการตรวจสอบสถานที่ผลิต เก็บตัวอย่างส่งทดสอบ หรือทดสอบ ณ สถานที่ผลิต 5) ประเมินผลการตรวจสอบว่าเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ 6) ใบรับรองผลิตภัณฑ์ มีอายุ 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ระบุในใบรับรอง (Thai Industrial Standards Institute, 2015)

สถานการณ์ใหม่ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

1) องค์ความรู้ที่ชุมชนได้รับ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมองเห็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าให้มีเอกลักษณ์และมีสินค้าจำหน่ายหลากหลายประเภท ได้รับองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาสินค้าด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้รับเทคนิคการตัดเย็บที่เหมาะสมกับการผลิตจำนวนมากและมีแพทเทิร์นการสร้างแบบเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการผลิตและจำหน่ายสินค้าประเภทใหม่ เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มาจากความต้องการของชุมชน เกิดความเข้มแข็งความรักและสามัคคี

2) รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่และการแปรรูปผ้าทอ เดิมกลุ่มลูกค้าจะซื้อผ้าทอเพื่อวัตถุประสงค์ในการนุ่งห่มและตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกาย เช่น เสื้อบุรุษ เสื้อสตรี กระโปรง กางเกง ทำให้เป็นการจำกัดกลุ่มลูกค้าเฉพาะกลุ่มที่มีความชื่นชอบและนิยม เมื่อพัฒนาสินค้าให้มีสรรพประโยชน์แตกต่างจากเดิม ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าได้ตามความชอบ จึงไม่จำกัดลูกค้าเฉพาะกลุ่มอีกต่อไป

3) การขอรับใบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) กลุ่มวิสาหกิจได้ดำเนินการขอรับใบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) จากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจังหวัดสุโขทัย เพื่อขอรับรองคุณภาพสินค้าเลขที่ มผช.199/2553 ประเภทมาตรฐานผลิตภัณฑ์หมอนอิง ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน สอดคล้องกับนโยบายการยกระดับมาตรฐานสินค้าที่เกิดจากชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาฐานทางวัฒนธรรม

ผลกระทบและความยั่งยืน ของการเปลี่ยนแปลง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มีความเข้าใจและมีแนวความคิดในกระบวนการพัฒนาสินค้ามากขึ้นส่งผลในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนได้ ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากรากฐานทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน และเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ได้ มีผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้า มีการทดลองตลาดเพื่อวางจำหน่ายสินค้า ณ กลุ่มวิสาหกิจ และประชาสัมพันธ์ทางสื่อสังคมออนไลน์ ช่องทางไลน์ (Line) และเฟซบุ๊ก (Facebook) ให้ประชาชนเข้าถึง ได้รับโอกาสร่วมจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าในงานแสดงสินค้าชุมชนระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดจำหน่าย พบว่าผลิตภัณฑ์ใหม่ทำให้เกิดการเพิ่มมูลค่าจากเดิมจำหน่ายผ้า ราคาหลาละ 100 บาท แต่เมื่อนำผ้ามาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ ทำให้มูลค่าของการจำหน่ายเพิ่มขึ้น สามารถจำหน่ายในราคาสูงกว่าเดิมร้อยละ 60 โดยการผลิตรายละ 60 โดยการผลิตผลิตภัณฑ์หมอนอิง มีต้นทุนการผลิตต่อใบราคา 200–250 บาท และกำหนดราคาจำหน่ายใบละ 459 บาท ซึ่งมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และยังสร้างความเชื่อมั่นในมาตรฐานสินค้าด้วยการดำเนินการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อประโยชน์เชิงธุรกิจต่อไป

ด้านสังคม สมาชิกชุมชนเกิดความรักและเห็นคุณค่าของของสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน เพราะเข้าใจกระบวนการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม และมองเห็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง นอกจากนี้ชุมชนยังนำความรู้ที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนใกล้เคียง ทำให้เกิดเครือข่ายชุมชนที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนการวิจัยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สัญญาทุนเลขที่ 63070

References

- Burapajattana, J. (2016). Development of souvenir textile products of Ban Had Seo Sukhothai. *AJNU Art and Architecture Journal*, 7(1), 146–159. (in Thai).
- Keativipak, K. (2018). Industrial crafts design framework (grow – reborn). *Journal of Fine and Applied Arts Khon Kaen University*, 9(2), 334–362. (in Thai).
- Kongprasert, N. (2015). Product design to meet customer requirements. *SWU Engineering Journal*, 10(1), 55–65. (in Thai).
- Parinyasutinun, U. (2016). Swot analysis: Spotlight to strategic management and the community can do it. *Suranaree Journal of Social Science*, 10(2), 137–157. (in Thai).
- Suwanthada, P., & Sikka, S. (2018). Community product design and development applying the cultural capital and wisdom: In the Upper Northeastern region. *AJNU Art and Architecture Journal*, 9(2), 137–155. (in Thai).
- Thai Industrial Standards Institute. (2015). Process of community products certification. Retrieved May 9, 2021, from: <https://www.tisi.go.th/cps>. (in Thai).
- Wanichakorn, A. (2014). Thai wisdom knowledge: Designed and created the contemporary products. *Institute of Culture and Arts Journal*, 15(2), 22–28. (in Thai).